

en gennemgaaende Opfattelse, at et Menneske godt kan være et samvittighedsfuldt Menneske, der med Sandhed og Troskab udfører et Hverv, uden at han behøver at være edsvoren. Men naar den Anskuelse har trængt sig frem, saa vil man ogsaa nu kunne opkaste det Spørgsmaal, om man ikke helt kan afskaffe Eden, thi efter den Stilling, som Flertallet indtager, betragter det jo Eden som noget, der ikke er heldigt og godt, men dog som noget uundværligt i Øjeblikket.

Jeg mener, der er to Ting, som særlig tvinge Folk til at tale Sandhed, enten de aflægge Ed eller ikke. Det første er Bevidstheden om, at Folk, for at kunne leve et roligt og ærbart Liv under Lovens Beskyttelse, saa maa være interesserede i, at de lovformelige Retskrav ske Fyldest, og at Sandheden kommer frem alle Vegne, og med den Bevidsthed tror jeg ogsaa, de fleste træde frem for Vidneskranken, naar de skulle vidne. Men der er ogsaa et andet Punkt, der gør sig gældende, og det er det store og strenge Strafansvar, som er forbundet med at aflægge falsk Ed. Jeg tror, at disse to Hensyn for Befolkningen i Almindelighed ville være tilstrækkelige til at tvinge det langt overvejende Flertal til at tale Sandhed. Vi have haft mange sørgelige Beviser paa, at der kan tales Usandhed, selv om Eden skal bekræfte, hvad der er sagt, og man kan være vis paa, at i mangfoldige Tilfælde er det ikke blevet opklaret, at der er aflagt falsk Ed. Derfor ønsker jeg at gøre mig til Talsmand for den Opfattelse, at Retssikkerheden ikke lider det mindste Skaar, selv om man afskaffer Eden, og lader en Erklæring paa Ære og Samvittighed træde i Stedet.

Jeg vil med det samme sige, at naar Ministeren før gjorde opmærksom paa, at det var ikke nok at tale om at følge Ministeriet, vi skulde ogsaa vise det i Handling, saa er det for meget at fordrø, hvor der virkelig foreligger et Principspørgsmaal, et Samvittighedsspørgsmaal, da at skulde sælge vor Overbevisning for at følge Regeringen. Saa vidt vil jeg ikke gaa, men derimod er jeg villig til paa mange Punkter at give Slip paa Småønsker, ja ogsaa paa større Ønsker for saa vidt mulig at støtte Regeringen i dens gode Hensigter. Skulde det ikke lykkes for os at blive Flertal for at afskaffe Eden, saa vil jeg dog haabe, at vi kunde naa saa vidt, at den Paragraf, der er saa omstridt, maa blive noget omredigeret. Jeg mener § 279. Jeg har været en af

disse enfoldige Lægmand, der have forstaaet Paragraffen saaledes, at de Trossamfund, som ingen Edsformular havde, kunde blive fri for at aflægge Vidnesbyrd, og hvad de Trossamfund angaar, som have en Edsformular — der er saa vidt jeg ved to, Folkekirken, hvortil en hel Del Samfund i dette Tilfælde henføres, skønt de ellers ere afvigende fra Folkekirken, samt Jøderne — kunde de enkelte Individer, som i Henhold til deres religiøse Anskuelser ikke tør aflægge Ed, blive fri derfor. Jeg har ikke kunnet læse det anderledes, end at Trossamfund, som ingen Edsformular have, ere fri, og naar der saa staaar eller erklærer, at det ifølge sin religiøse Tro ikke tør aflægge Ed . . ., saa maa det sidste være Individet, det gælder, ikke Samfundet, som jo er omtalt først. Nu hører jeg imidlertid, at det slet ikke skal forstaaes saaledes, og at alle skulle henføres under de bestaaende Edsformularer, naar de ikke ligefrem tilhøre et Samfund, som i dets Trosbekendelse udtrykkelig har fastsat, at de ikke maa aflægge Ed. Saa vidt mig bekendt, er der kun to Trossamfund her i Landet, der have denne Bestemmelse, nemlig Kvækerne og vistnok ogsaa Adventisterne, det sidste ved jeg ikke bestemt, det første ved jeg, og foruden disse, er der saa vidt mig bekendt intet Samfund, som udtrykkelig har fastsat i sin Trosbekendelse, at dets Medlemmer ikke maa aflægge Ed. Følgen vil altsaa blive, at alle, som ikke helt fornægte Gud, eller ikke tilhøre et af de to nævnte Samfund, ville kunne tvinges til at aflægge Vidneeden. Men saa staa vi virkelig omtrent paa samme Grundlag, som vi have staaet i mange Aar, og saa er det ikke noget stort Fremskridt, saaledes som Ordføreren for Flertallet talte om. Det kan jeg virkelig ikke opdage, dersom Paragraffen ikke skal forstaaes saaledes — og det har Ministeren slaaet fast, at det skal den ikke —, at de, der ifølge deres religiøse Overbevisning, hvad enten de henhøre til Folkekirken eller til andre Trossamfund, ikke tør aflægge Ed, kunne blive fri for det. Saa er det Fremskridt, der ligger i denne Lovparagraf, ikke af nogen som helst Værdi. Det vil blive nødvendigt for et Trossamfund, naar Medlemmerne ønske at blive fri for Edsaflæggelse, da ogsaa at faa det indført i deres Trosbekendelse, at det er forbudt. Jeg vil altsaa hævde, at kunne vi ikke naa til helt at blive fri for Edsaflæggelse, saa bør vi komme saa vidt, at ingen skal saares i sin religiøse Overbevisning ved at blive tvungen til at af-